

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predaj 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 117 • Maribor, četrtek, dne 12. oktobra 1939 • Leto XIV

Karte rišejo

Že več let se pojavljajo najrazličnejše kombinacije evropskih političnih kart. Prvo je napravila verzajska mirovna konferenca, nadaljnje napravljajo Angličani, Nemci, Italija, Rusija, včasih posamič, včasih pa po političnih skupinskih blokih.

Rišejo karte, da bi napravili mir in red v Evropi, pristavljajo pa, da bo ta ali oni blok, ta ali ona velesila v tem in onem teritoriju ohranila vpliv in jamčila za obstoj te ali one države. — Pomembno v tem vprašanju je stališče grofa Coudenhove-Kalergija, ki zagovarja osnovo evropskih zedinjenih držav, to je, zvezo suverenih narodnostnih držav, ki naj bi se svobodno združile k sodelovanju in upravljanju skupnih političnih in gospodarskih stvari, kar bi jamčilo obenem za miren in svoboden razvoj Evrope.

Po najnovejših vestih iz nemških in italijanskih virov, pa hočeta Italija in Rusija preprečiti nadaljnjo ekspanzijo Nemčije proti jugovzhodu Evrope. Tako piše direktor »Frankfurter Zeitung«, da se pripravljata bloka držav Rusije, Turčije, Bolgarske in Romunije, drugi blok pa bi tvorile Italija, Jugoslavija, Grčija in najbrže tudi Madžarska. List pravi k tem načrtom, da bi bilo s tem doseženo ravnošestje sil in primerno podeljenje interesne sfere.

V zadnjih letih je bilo izvedenih že mnogo izprememb zemljepisnih kart, z vojno in brez vojne. Ob stvarnih potrebah so državniki vsake države ali državnice toliko pametni, da bodo prijateljsko sodelovali z drugimi državami.

Iz dogodkov lahko sklepamo, da v mednarodni politiki sploh ne gre za ideologije in sisteme, ampak za interese. Ob stvarnih potrebah so državniki vsake države ali državnice toliko pametni, da bodo prijateljsko sodelovali z drugimi državami.

S tega stališča smatramo, da ima risanje kart, ki ga opravljajo diplomati in drugi nepoklicani politiki le imperijalistični značaj, dočim morajo narodi, zlasti tudi delavstvo zagovarjati le v svobodi in demokraciji oživitveno sodelovanje držav in narodov.

Če poslušamo govorice in politiziranje med narodom, se nam morajo lasje jeziti, če pomislimo, kako malo treznosti in resnosti je v teh govoricah. To je seveda posledica tega, ker je diplomacija tajna in ker ni svobode, da bi se o vprašanjih svobodno razpravljalo. V pojmih vlada danes naravnost zmešnjava.

Delavstvo mora smatrati vsako politiko, ki se ne boji razprave, ker ve, da bi se vse pametne stvari dale rešiti sporazumno in s sodelovanjem.

Od imenitnega delavski razred kot politični faktor ne more nikdar pričakovati kaj dobrega.

Roosevelt bo tretjič izvoljen za predsednika?

V Združenih državah Amerike vedno bolj diskutirajo o možnosti, da ho naslednje leto, ko se bodo vršile predsedniške volitve, Roosevelt tretjič izvoljen. Dobro informirani krogi trdijo, da stvar zavisi več ali manj od tega, če bo Roosevelt pri volitvah sploh kandidiral. — »American Institut of Public Opinion« (ameriški zavod za raziskovanje javnega mnenja) je pred kratkim ugotovil, da je že zdaj 52 odstotkov Ameikancev za Rooseveltovo tretjo izvolitev. V vsej Ameriki se vedno bolj opaža, da zelo narašča Rooseveltova popularnost.

Francija hoče dokončno jamstvo varnosti

Daladier je odgovoril na Hitlerjeve predloge

V Evropi vlada zanimanje, kakšen odgovor bosta dala Anglija in Francija na Hitlerjeve ponudbe za sklenitev miru. Že od vsega početka je bilo jasno, da ni mnogo upanja, da bi Anglija in Francija pristali na pogoje, ki jih je stavil Hitler.

Prvi odgovor je dal francoski ministriški predsednik Daladier dne 10. oktobra.

»Naglasil je tesno sodelovanje Anglije in Francije v sedanji vojni in izjavil, da so vsi poskusi razdvojitve obe zaveznici zaman.

Francoska vlada je sklenila obrezati tudi komunistično propagando za sklenitev miru na podlagi Hitlerjevih predlogov. Komunisti so bili do sklenitve pakta med Moskvo in Berlinom največji patrijoti in pripravljeni žrtvovati vse za obrambo domovine. Sedaj pa so za mir pod pogoji, kakršne stavlja Hitler. Tak mir bi pomenil izdajo francoskih interesov.

Borimo se za svojo zemljo in svoja ognjišča, pa tudi za civilizacijo, ki nas je napravila svobodne in nas utrdila v

zapadni kulturi. Niti Anglija, niti Francija nista vstopili v vojno, da bi vodili križarsko vojno proti ideologijam ali v osvojevalne namene. Tako Anglija kakor Francija sta stopili v vojno, ker je Nemčija hotela z nasiljem zagospodovati v Evropi. Nemčija nam je nudila dokaze, da hoče Poljsko uničiti ali z zvijačo ali z orožjem. Njen nastop proti Poljski je bil samo poslednja etapa v dosedanjem razvoju, ki pozna osvojitve Avstrije, Češkoslovaške in končno Poljske. Gre torej za to, da se upremo vsem novim osvojitvam.

Kaj je rekel Hitler v svojem zadnjem govoru v državnem zboru? Zasedel sem Poljsko. Zadovoljen sem. Napravimo sedaj mir! Toda mi to govorico še poznamo. Tako je govoril tudi po avstrijske zasedbi, nekaj mesecev nato pa so prišli na vrsto Sudeti. Ponovil je zatem zopet ista zagotovila, nekaj mesecev kasneje pa se je Nemčija polastila vse Češkoslovaške. Tudi tedaj so nam rekli v rajstagu, da noče Nemčija ničesar več. In isto se je ponovilo sedaj.

Mi si prav gotovo želimo odkritega

sodelovanja med narodi, toda uprli se bomo slehernemu nasilju, ki ne more biti osnova dobrih mednarodnih odnosov. Zgrabili smo za orožje proti napadu in dokler nasilja ne stremo, ne bomo odložili orožja.

Mi hočemo, da se zavaruje mir proti slehernemu napadu. Zato se bomo borili, da dosežemo dokončno jamstvo varnosti.

Hitler je v imenu samoodločbe narodov, ki jo je postavil za geslo borbe nemškega naroda proti Versaju, zasedel Dunaj, nato Prago in končno Varšavo. Ali ti narodi, ki so postali žrtev njegovih osvojitvev, nimajo iste pravice do samoodločbe kakor nemški narod?

Francija ni storila vse za ohranitev miru. Ona je zatirala nobenega naroda in ga tudi sedaj ne zatira. Zato je stvar, ki jo zastopam, pravična in zato jo bom tudi dovedel do končne zmagе.

Chamberlain bo govoril v četrtek

Po Daladierovem govoru pa ni nobenega dvoma več, kaj bo povedal.

Nemčija tudi za nadaljevanje vojne

ako Hitlerjevi predlogi ne bo sprejeti.

V Nemčiji so zopet začeli zbirati za zimsko pomoč. Ob pričetku te akcije je govoril Hitler v Berlinu, dne 10. t. m. in dejal: »Kaj nam bo prinesla bodočnost ne vemo, toda zavedamo se, nobena sila na svetu ne bo mogla Nemčije

prisiliti h kapitulaciji. Oni nas ne bodo premagali, ne na bojnem polju, ne gospodarsko in ne duševno. Pripravljeni smo skleniti mir, če pa bi bili naši predlogi odklonjeni, bo Nemčija sprejela vojno in jo nadaljevala tako ali tako.«

Negotovost finske neodvisnosti

Rusija je povabila finskega zastopnika v Moskvo.

Zastopnik dr. Busavikij je izjavil ob odhodu, da Rusija ni javila, o čem bo razgovor v Moskvi. V Nemčiji so zaradi povabila finskega zastopnika preseñeni in menijo, da bi se nordijske države uprle, če bi šlo za neodvisnost Finske.

Rusija očitno želi zasesti finski otok Hogland in ga utrditi, da s tem zaščiti Kronstadt in obenem dobi bazo pa pomorske operacije, ki bi se ji zdele potrebne.

Zbiranje ruske vojske ob finski meji

Najnovejša poročila vedo povedati, da je Rusija pripravila ob finski meji armado 700.000 mož in da je tudi finska vlada mobilizirala.

Finska ima proti Rusiji 500 km meje. Njena obala je nepristopna za vojne ladje, ker je pred njo nagomilanih vse polno majhnih otočkov, ki leže deloma pod vodno gladino. V vojni postavi Finska lahko 7 divizij.

Nordijske države vznemirjene

Švedska in Norveška sta vezani po pogodbi s Finsko.

Znano je, da so nordijske države vsa leta po vojni delale na gospodarskem in socialnem področju ter dvigale blaginjo svojih narodov. Opustile so oboroževanje in vedno povdarjale, da nimajo nobenih napadalnih namenov, kakor tudi pričakujejo, da njih ne bo nihče napadel.

Vsled dogodkov v Baltiku in doslej še neznanh ruskih namer napram Finski, se je teh držav polastilo vznemirjenje. Izdani so bili nekateri vojaški ukrepi, kajti Švedska, Norveška, Finska in Danska so vezane po pogodbi na medsebojno pomoč.

Rusija in baltiške države

Oporišča za rusko vojsko.

Baltiške države: Estonska, Letonska in Litva bodo postale oporišča ruske armade.

Sovjetske čete so že zasedle dogovorjene točke na Estonskem. Pogajanja z Letonsko so zaključena. Pogajanja z Litvo pa bodo tudi skoro končana. Ru-

sija namerava v Litvi zgraditi utrjen pas ob nemški meji. Litvi pa je baje pripravljena odstopiti Vilno, ki je bila doslej poljska.

Zopet ena nemška podmornica potopljena. Nek francoski patrolni brod je potopil zopet eno nemško podmornico.

Švicarski tisk smatra, da je položaj za Nemčijo kočljiv

Švicarski tisk je po večini mnenja, da bo mirovna konferenca šele potem, ko bo vojna zares končana. Kajti ako Francija in Anglija odklanjata sedanjo Hitlerjevo mirovno ponudbo, potem je to na podlagi dosedanjihkušen docela razumljivo. Obe velesili sta popolnoma dorasli Nemčiji tudi na vojaškem področju. Nadaljevanje vojne pomeni velik riziko za Nemčijo.

Sovjetska Rusija in Turčija

Turčija brani tudi interese Anglije

Pogajanja med turškim zunanjim ministrom in ruskim ljudskim komisarjem za zunanje zadeve Molotovom v Moskvi se bližajo zaključku.

Turški listi poročajo, da bo Turčija ostala v prijateljstvu s Sovjetsko Rusijo, pa tudi z Anglijo in Francijo. Ako bi prišlo do spopada med Sovjetsko Rusijo in Anglijo, bi ostala Turčija nevtralna.

V angleški lordski zbornici je govoril o rusko-turških pogajanjih lord Samuel. Rekel je, da angleško javno mnenje odobrava razgovore Turčije v Moskvi, ki jih vodi turški zunanj minister v stalnem stiku z angleškim in francoskim poslanikom v Moskvi. Prijateljstvo Turčije z vsemi svojimi sosedi utrjuje mir v tem delu sveta. Turčijo je treba podpirati v njenem prizadevanju, da uredi svoje odnose s sovjeti, ker je Turčija istočasno v prijateljskih in zavezniskih odnošajih z Anglijo in Francijo.

Pogajanja med Rumunijo in Bolgarijo Radi Dobrudže?

Poročila iz Bukareste zatrjujejo, da v teku pogajanja med Rumunijo in Bolgarijo, ki imajo namen izmiriti obe državi, med katerima je vladala doslej napetost radi Dobrudže. Ne ve se še, ali bo Rumunija to pokrajino odstopila Bolgariji ali ne. Na drug način si skoro ni misliti pomiritve.

Na zapadni fronti

v pričakovanju nemškega napada

Boji na nemškem ozemlju, pred Siegfriedovo linijo, se nadaljujejo. Zlasti v okolici Saarbrückna je postalo živahno, ker Nemci poskušajo s protinapadi.

Vztrajno se širijo vesti, da pripravljajo Nemci ofenzivo in da so sedanje njihove akcije samo otipavanje fronte. Francoska obramba je pripravljena.

Maginotova črta je zgrajena na francoski strani tudi ob luksemburški in belgijski meji tako, da sega od švicarske meje do morskega obrežja v Rokavskem prelivu.

Francoski in angleški letalci vrše izvidniške polete nad nemškim vojnim ozemljem in prihaja tudi do letalskih bojev.

Letalska bitka na Severnem morju

Šest nemških bombnikov uničenih.

Dne 9. oktobra je skupina nemških bombnikov napadla angleške vojne ladje v Severnem morju, v bližini Skagerraka (preliva, skozi katerega se pride v Baltičsko morje). Nemški bombniki so se morali umakniti. Dva sta pristala na Danskem, tretji na Norveškem, četrte-

ga so sestrelili Danci, peti in šesti sta se morala spustiti v danskih vodah.

Tudi nemške vojne ladje so napravile izpad iz Baltika. Zapletle so se v bitko z angleškimi in se potem v mraku umaknile.

Nemci se selijo iz baltičskih držav

Preko 100.000 Nemcev mora v Nemčijo, ali pa ne bodo več mogli trditi, da so Nemci.

Nemci v Estoni, Letonski in Litvi so bili obveščeni, da se morajo v 24 urah odločiti, da ali ostanejo v baltičskih državah, ali pa da se izselijo. To se je zgodilo na podlagi Hitlerjeve izjave, ki jo je dal v nemškem državnem zboru, ko je rekel, da sta se Nemčija in Rusija dogovorili, da je treba izmenjati narodne manjšine med obema državama in tudi na njiju interesnem področju. Z izselitvijo bo prizadetih v Estoni 18.000 Nemcev, v Letonski 57.000 Nemcev in v Litvi 42.000 Nemcev. Tistim, ki se bodo izjavili za izselitev, bo stavljen kratek rok. Kdor se ne bo izselil,

ne bo več veljal za Nemca. Nemške šole bodo zaprte in časopisi ustavljeni.

Izselitev Nemcev iz sovjetske Rusije

V teku je izselitev Nemcev iz Sovjet. Rusije, zlasti iz kompaktno naseljenega nemškega ozemlja ob Volgi. Vendar ni mogoče verjeti, da bodo ti ljudje radi narodnosti žrtvovali svoje blagostanje, ki ga uživajo v Sovjetski Rusiji, bodisi kot delavci v tovarnah ali kmečki delavci na kolhozih. Prav zanimivo bo izvedeti, koliko teh Nemcev pojde iz Sovjetske Rusije v tretji rajh.

Gospodarska pogajanja v Londonu

s severnimi državami.

»Exchange Telegraph« poroča: Dansko poslaništvo v Berlinu najodločneje zanika vesti, po katerih Danska ne bi več izvažala masti v Veliko Britanijo. Poslaništvo objavlja, da so vse tvornice mesnih izdelkov na Danskem pripravljene vsa razpoložljiva mast še nadalje izvažati v Veliko Britanijo, kot se je to godilo pred vojno.

V Londonu se pravkar nahaja večje dansko odposlanstvo, ki razpravlja z angleškim ministrom za prehrano o vseh možnostih, kako bi se Anglija za

časa vojne preskrbovala z mastjo iz Danske. Ta pogajanja pa bodo ostala omejena ne samo na Dansko, ampak se bodo raztegnila na vse skandinavske države.

V Londonu so tudi belgijski ter nizozemski delegati, ki razpravljajo o raznih uvoznih problemih. V kratkem bo prišlo v London zastopstvo švedskih rudarskih družb, kajti Anglija namerava nakupiti na Švedskem večjo količino železne rude.

Angleško - francosko posojilo Poljski. — Nova poljska vlada v Franciji je prejela od Anglije 5 milijonov funtov, od Francije pa 6 milijonov frankov posojila, ki ga bo porabila za organiziranje poljske armade v Franciji, ki se bo borila za zopetno vzpostavitev Poljske republike. Le redkokdaj v zgodovini je dobila vlada, ki je morala pobegniti iz svoje države

tako visoko posojilo od tujih vlad. Iz tega, da sta Francija in Anglija voljni dati poljski vladi v Parizu to posojilo, se vidi, da obe zavezniški državi trdno verujeta v svojo zmago in da bo poljska država zopet obnovljena.

Rusija bo imela na otokih Dagö in Oesel stalno mornariško posadko, obstoječo iz 25 tisoč mož.

Doma in po svetu

Silno razburjenje se je polastilo »Slovenca« radi članka v našem listu, v katerem smo rekli, da zahtevamo: svobodo tiska; svobodo govora, zborovanja in združevanja; enako, tajno, splošno, direktno in proporcionalno volilno pravico v državna, banovinska in občinska zastopstva; demokratično samoupravo v delavskih socialnih ustanovah. To razburjenje je čisto odveč, razen, ako ima »Slovenec« slabo vest, ker ga te parole spominjajo na njegovo pisanje po 24. juniju 1935. Takrat je namreč »Slovenec« razglasil te parole kot svoje, da jih je kratko potem brez izjeme zatajil. Mi prav nič ne nameravamo ovirati sedanje vlade pri uresničenju demokratičnih svoboščin, ampak jo hočemo v tem pravcu še celo podpirati. Naše podčrtavanje parol ima edini namen, da bi jih »Slovenec« zopet ne pozabil.

Ne poznajo bistva socialističnega delavskega gibanja. V Zagrebu je bilo neko zborovanje Hrvatskega radniškega saveza, na katerem je govoril dr. Krnjević, ki je dolga leta živel v inozemstvu, kot emisar Mačkovega gibanja. Z veliko naslado ponatiskuje »Slovenec« izpade dr. Krnjevića proti socialističnem gibanju v naši državi. Iz previdnosti pa zamolči tisti del govora dr. Krnjevića, ki bi našemu delavstvu lahko pokazal, da dr. Krnjević, dasi je mnogo hodil po inozemstvu, vendarle ne pozna bistva socialističnega delavskega gibanja. Dr. Krnjević je namreč stavljal hrvatskim delavcem za vzgled angleško delavsko gibanje. Čim je dr. Krnjević za to, da hrvatsko delavstvo kopira angleški delavski pokret, potem je s tem naravnost priznal, da mora biti delavski pokret samostojen in ne vistosmerjen. Kajti angleški delavci imajo lastno strokovno in politično organizacijo in nimajo ničesar skupnega s stranko konservativcev, ne z liberalci. V vsakem volilnem boju nastopajo samostojno in se kosajo z meščanskimi strankami. Razen tega so angleški delavci začlenjeni v strokovni in socialistični delavski internacionali, dočim dr. Krnjević pripoveduje našemu delavstvu, da mora biti podrejeno Hrvatski seljački stranki in njenemu vodji ter da ne sme imeti nobenih stikov z internacionalo. Kajti internacionalizem je največji greh, ki ga lahko zagreši delavec, dočim se kapitalistu njegove internacionalne zveze štejejo v veliko zaslugo. Ako je dr. Krnjević tako zelo protti mednarod. zvezam delavstva, naj bi tudi razložil, kaj je delal on v inozemstvu. Zakaj je hrvatski narodni pokret iskal stikov z kdo ve kakšnimi organizacijami v tujini in pošiljal svoje pozive, članke in polemične sestavke tudi v socialistične liste v Franciji in Angliji ter povsod drugod, samo ako so jih hoteli priobčiti. Moramo pa reči, da je ravno mednarodni socialistični pokret pokazal smisel za hrvaško narodno gibanje, kakor tudi za rešitev tega vprašanja v sklopu Jugoslavije. Zato dr. Krnjevića ne razumemo in pravimo, da ne pozna bistva delavskega gibanja, ali pa ga noče poznati.

Predsednik vlade Dragiša Cvetković je govoril v Skoplju. Najvažnejše v njegovem govoru je povdarek, da hoče naša država ostati nevtralna in živeti v miru. Nato je nadaljeval: »Od prazne politike in praznih programov ljudstvo ne more živeti. Ljudstvo zahteva, da

se izboljšajo njegovi življenjski pogoji. Zato moramo v tem smislu odločno delati... Te dni bomo imeli volitve v senat. Toda po volitvah za senat pridejo občinske volitve, volitve v samouprave, potem pa volitve narodnih poslancev. Pri prihodnjih volitvah bo tajno glasovanje za narodne poslance. — Za njim je govoril dr. Korošec, ki je naglasil potrebo enotnosti in povezanosti Srbov, Hrvatov in Slovencev, zlasti v obrambi države.

Deputacija železniških delavcev iz vse države se je zglasila dne 2. oktobra pri železniškem ministru inž. Beloševiću. Predložila mu je predloge za izmeno pravilnika in zahtevo, da se dovoli železničarjem svobodna strokovna organizacija. Minister je delegaciji odgovoril, da bo njene predloge najskrbneje proučil in čestvil pismeni odgovor.

Stavka pristaniških delavcev v Splitu. Pristaniško delavstvo v Splitu je stopilo te dni v stavko, ker delodajalci niso hoteli urediti mezdnih pogojev in podpisati nove kolektivne pogodbe, ki je bila že spomladi letošnjega leta odpovedana. Stavka okrog 500 delavcev. Ladje ne morejo iz pristanišča.

Združenje vojni invalidov se bo federaliziralo, ustanovljena bodo tri društva: za Hrvatsko, Slovenijo in ostalo področje.

Manjšinske pravice Ukrajincev v Rumuniji. Rumunija je s posebno naredbo dovolila rumunskim Ukrajincem, narodnostno in kulturno avtonomijo, da bi odstranila nezadovoljstvo med njimi in jih čim bolj privezala nase.

Francoski komunistični poslanci so ustanovili novo parlamentarno skupino, ki šteje 43 poslancev, 28 poslancev se nahaja izven Pariza, 3 so pa izstopili iz stranke. Nekateri izmed 43 poslancev so naknadno izjavili, da niso dali svojega pristanka, da se jih začlani v novo skupino. — V zvezi z razpustom komunistične stranke pripominja propagandno ministrstvo, da je francoska vlada podvzela ta ukrep, ker je komunistična stranka delovala v smislu pakta Hitler-Stalin. Tudi nemška ali ruska vlada ne bi trpeli, da bi smel kdo med vojno delati v Nemčiji ali Rusiji v prid Franciji ali Angliji. Po novjših poročilih so 37 komunističnih poslancev zaprli. Tajnik stranke stranke Thorez je pobegnil. S. Blum izjavlja, da je kljub vsem tem argumentom proti razpustu komunistične stranke.

Poljaki zbirajo legijo v Franciji. Poljaki in Čehi organizirajo svoje legije v Franciji. Tudi Belgijo je zapustilo 10.000 poljskih rudarjev, ki so bili tam zaposleni, ter so odšli v Francijo, da vstopijo v poljsko legijo.

Stališče Italije do delitve Poljske še vedno ni znano. Poljsko veleposlaništvo v Rimu posluje kakor doslej še naprej, iz česar bi se dalo sklepati, da Italija ne bo priznala delitve Poljske republike.

Poljski veleposlanik Grzybowski v Moskvi je s konzuli in osebjem odpotoval iz Sovjetske Rusije. Skupno je odpotovalo 112 ljudi, med katerimi pa ni bilo konzula v Kijevu, ki je pred kratkim na zažetonen način izginil. Na kolidoru so se od poljskih diplomatov poslovili zastopniki Anglije, Francije, Združenih držav in Japonske.

Zane Grey:

19

Mož iz gozda

Helen je najprvo smatrala tega moža kot neprijetno nadlogo, pozneje kot nevarno grožnjo, sedaj pa ga je odkrito zasovražila. Kakor tudi ji je bila odvrtna misel, da se je smatral za odločujočega činitelja v njenem novem življenju, — pa v resnici vendar ni bilo drugače. Če je bil tu in se gibal, kakor se mu je pač zahotelo. Tega ni mogla spreminiti. Zoprno ji je bilo, da je bila prisiljena, tako mnogo misliti nanj; nenadoma je pričela tega moža sovražiti s pravo besnostjo, ki je v nji nenadoma izbruhnila na dan.

»Vi se ne boste brigali zame, — zase skrbim sama«, — in mu je tudi ona obrnila hrbet. Slišala je, kako je s pritajenim glasom nekaj zamrmral predse in potem počasi odšel skozi voz. Nato je Bo stisnila svojo ročico v Helenino roko.

»Ne skrbi se, Nel«, ji je zašepetala. »Ti veš, kaj je rekel stari šerif Haines o Harve Riggsu? Bednik, ki bi bil rad junak revolverja. Ako bo vtaknil svoj nos v pravo mesto na zapadu, ga bodo nagnali! Jaz bi si samo želela, da bi bil oni moj rdečelični cowboy tu v tem vlaklu!«

Helen je občutila izredno zadovoljstvo, da je uslišala vsiljive prošnje svoje sestre Bo, ki je hotela na vsak način z njo na zapad. Njen pogum, ki je povzročil, da je bila Bo doma nepoboljšljiva, je utegnil biti v življenju v tej deželi nepisanih postav, dobrodošla protitež. Kljub temu, kljub njenemu veselju in hvaležnosti, se je morala Helen smejati svoji sestri.

»Tvoj rdečelični cowboy! No, Bo, ti si vendar bila vsa otrpla in trda od strahu. Sedaj pa hočeš, da bi ti služil.«

»Da, tega dečka bi imela v resnici rada«, je odvrnila Bo sanjavo. »Dragi moj otrok, to praviš ti že dolgo o vseh mogočih dečkih; in vendar nisi videla še nobenega izmed njih več kot enkrat.«

»On je čisto drugačen... Nel, stavila bi, da bo prišel v Pino.«

»Upajva. Tudi jaz bi rada, da bi se vozil z nama. Meni so se dopadle njegove oči, Bo.«

»Oho, draga Nel, najprvo in tudi nazadnje je pogledal mene, — le nikar si ne delaj kakšnih upov... Oh, vlak je potegnil!... Z bogom, Albu — ker — kako že se imenuje ta kraj? ... Nel, južinati morava. Pošteno sem že lačna.«

Potem pa je pozabila Helen na svoje skrb in negotovo bodočnost, in med tem ko je poslušala Bojino pripovedovanje, se zalagala za neizbranimi dobrotami, ki jih je bila polna košara, ter opazovala krasne gore, je postala počasi zopet boljše volje.

Dolina reke Rio Grande se je odprla njenim očem, v bližini široka, z rjavozelenim prepadom med golimi črnimi gorami, ozka in tesna v daljavi, kjer je rumena reka, blesteč se v vročem soncu, izginjala kot kača. Bo je vreščala od veselja pri pogledu na nage mehikanske otroke, ki so bežali v glinaste kočice, ko je vlak prisopihal mimo, in njeni radostni vzkliki so razodevali njeno dopadenje nad Indijanci in mustangi, posebno pa še nad skupino cowbojev, ki so na iskrih konjih jezdili proti mestu.

Helen je opazovala vse, na kar jo je Bo opozorila, najdalj pa je visel njen pogled na čudovito valo-

viti dolini in na izgublajoči se škrlatni daljavi, ki kakor da je nekaj zakrivala pred njo. Nikdar poprej še ni doživela kaj sličnega, nikdar poprej še ni imela prilike videti tudi samo eno desetino takih daljav. In ta pogled je vzbudil v njej čudovit občutek. Sonce je pripekalo; o tem se je prepričala, čim je pomolila roko skozi okno, in močen veter je prinašal oblake suhega prahu proti vlaklu. Takoj se je zavedla, kakšni veliki in strašni činitelji so na jugozapadu sonce, prah in veter; to spoznanje ji je vzbudilo ljubezen do teh sil. In ta odprta, divja, lepa in samotna dežela je ležala pred njo; v sebi je začutila vzpodbijajoči glas krvi, — ki ji je narekoval, da je treba iskati, se boriti, najti in živeti. En sam pogled po tej rumeni dolini, ki se je vila med temnimi, železno-rdečimi nasipi v neskončnost, jo je podučil, da je lahko razumela svojega strica; morala mu je biti slična po duhu in značaju, in kakor se je trdilo, tudi v drugih ozirih.

Končno se je Bo naveličala gledati mrtvo pokrajino; svetlo glavico sklonjeno na obledeli plašč, je zapala. Zato je Helen tem bolj vztrajno in pozorno motrila skalnato pokrajino in stepe, ki so se razprostirale pred njo, kakor daleč je segalo oko; v dolgih urah, ko je gledala skozi oblake prahu in kopreno sončne megle, se ji je porajal močen, nejasen in nemiren občutek, ki je dobival vse bolj določno obliko. Doživela je svojo telesno združitev s to pokrajino, — njene oči in njeni čuti so se polastili zapada, kakor se ga je bila že polastila v duhu.

(Dalje prihodnjik.)

Kako izgleda in kaj stane Maginotova linija?

O moderni trdnjavski tehniki je izšlo že mnogo knjig. Zanimivi so podatki, ki jih čitamo v knjigah o Maginotovi liniji:

»V nadaljni razvrstitvi naprav razlikujemo težke in lahke stolpe za artiljerijo, oklopne stolpe za strojne puške in topove proti tankom, rove za metalce min, izhodne postojanke za napadajočo pehoto, opazovališča, betonirane pozicije za dalekostrelne topove itd. Betonirski zidovi posameznih nadzemskih zgradb so 3 do 5 metrov debeli. Na frontni strani dobe zgradbe ponavadi še steno iz kamnja v debelini 4 metrov. Podzemski zidovi so vseskozi iz 2 metra debelega betona. Oklopni stolpi so ponajveč tako napravljeni, da se lahko vrte in pogreznejo. Jaški, v katere se

pogrezajo stolpi s težko artiljerijo, so do 40 metrov globoki. Oklop takih stolpov je 30 do 40 cm debel in napravljen iz najboljšega jekla.«

Izdatki za tak praktično nepremagljiv obrambni pas znašajo 5 do 9 milijonov švicarskih frankov (60 do 100 milijonov dinarjev). Švica bi morala imeti 250 km takega obrambnega pasu v ravlini in 150 km v gorah, kar bi stalo skupno okrog dve milijardi frankov.

Te številke nam povedo, da si tak obrambni luksuz morejo privoščiti le bogate države. In vrhu tega bi bilo vse to nepotrežno, ako bi človeštvo prišlo k pameti, da bi poglajale tiste, ki vznemirjajo narode in hočejo vojno ter se igrajo z usodo lastnih podanikov in tujih državljanov.

Nekaj o plinski vojni

Strupeni plini in kemične spojine.

Kljub temu, da je uporaba strupenih plinov kot bojnega sredstva po mednarodnem pravu prepovedana in četudi je v ta namen podpisana cela vrsta internacionalnih pogodb, si vendar nihče ne dela iluzij, da se ti plini v vsaki vojni uporabljajo.

Mesto o »plinski vojni« bi bilo pravilneje govoriti o »vojni s strupi« ali o »kemični vojni«, kajti v takozvani plinski vojni uporabljajo polno sredstvo, ki niso v plinastem stanju: lewisit, hiperit in jedki plin. Vsa ta sredstva delujejo na dihalne organe, dražijo na kašelj in uničujejo pljuča, na koži pa povzročajo težke rane. Fosgen in hiperit razkrajata pljučno tkivo, povzročata bluvanje krvi in končno smrt. Strupeni plini v ožjem pomenu so cianovodikova kislina ter klorove, bromove in jodove spojine cianogena. Ti plini predvsem razkrajajo rdeča krvna telesa in živčevje. Poleg tega delujejo kvarno na mišičevje ter že v 10 do 15 minutah povzročajo smrt. V abesinski vojni so uporabljali na primer neko fluorocianovo spojino, ki je povzročila že v treh minutah smrt.

Od vseh teh strupov najbolj intenzivno deluje hiperit. Je to tekočina, ki

se na zraku razdeli v izredno fine kapljice. Hiperit se radi svoje težnosti počasi vsega na zemljo ter prevleče s fino kožico vse stvari, s katerimi pride v dotik, pa naj si bo to človek, rastlina ali obleka. V očeh povzroči vnetja, razkrajajo sapnik in pljuča tako, da nastane smrt vsled zadušenja. Neposreden prihod tega strupa v krvni odtok povzroča popoln razkroj belih in rdečih krvnih teles, nastanejo krči v ožilju s počasno smrtjo.

Lewisit ima ime po njegovem iznajditelju, ameriškem inženirju Lewisu. Tudi lewisit je tekočina, ki se razprši v fine kapljice. Deluje tako močno, da živa bitja, ki pridejo z njim v dotik, kmalu poginejo. Zeleno polje, na katero se je lewisit usedel, izgleda kot pogorišče. Na koži povzroča težke opekline. Že 1.8 g lewisita, ki pride na človeško kožo, povzroča smrt vsled zastrupljenja z arzenom. Lewisit je oranžno rumene barve in ga radi tega lahko razločimo od drugih strupov.

Najbolj uspešna obramba pred plini, ki je posamezniku na razpolago, je plinska maska. Za zdravnike in zdravniško pomožno osebje pride v poštev tudi varovalna obleka.

Razno

Premestitev vrhovnega sodišča B iz Zagreba v Ljubljano se bo izvršila že prihodnji mesec.

Madžarski poslanik Kristoffy v Moskvi. Med Madžarsko in Sovjetsko Rusijo so bili diplomatski odnosi prekinjeni, odkar je Madžarska pristopila k antikomunističnem paktu. Po zasedbi poljskega dela Ukrajine pa je Sovjetska Rusija postala sosed Madžarske, zato je slednja tudi obnovila diplomatske stike z njo. Njen poslanik Kristoffy je 13. t. m. došel v Moskvo.

Izgube Slovaške v bojih proti Poljakom. Slovaki so se borili z Nemci proti Poljakom. V bojih so imeli 30 mrtvih in 75 ranjenih.

Odstopil je baje nemški admiral Raeder, ker se ne strinja z Ribbentropovo in Hitlerjevo politiko na vzhodu. Njegov odstop pa ni bil sprejet na znanje. Te vesti še niso potrjene.

Maršal Vorošilov in več generalštabnih častnikov sovjetske armade bo po nemških vesteh baje v kratkem posetilo Nemčijo in si ob tej priliki ogledalo tudi Siegfriedovo linijo na zapadnem bojišču.

Göring Vorošilovu. Göring je podaril maršalu sovjetske vojske Vorošilovu športno letalo.

23 članov šteje nemška trgovinska delegacija, ki se nahaja te dni v Moskvi in ki ima nalogo, da izvede trgovinsko pogodbo, ki je bila sklenjena med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo.

Nemško opozorilo Norveški. Nemška vlada je poslala norveški noto, v kateri jo opozarja, da se morajo norveške ladje ozirati na signale nemških podmornic in se podvreči vsem predpisom prejskave blaga.

Nemci so potopili v prvem mesecu vojne Norveški 15.000 ton ladij, Finski 5000, Švedski 9000, Danski pa 1000 ton.

Zadnje vesti

NAPETOST MED RUSIJO IN JAPONSKO

Med Rusijo in Japonsko so se odnosi znova poslabšali. Japonska vlada ugotavlja, da Rusija še vedno podpira Kitajce in s tem omogoča nadaljevanje vojne.

Kot znak napetih odnosov med obema državama smatrajo, da je Rusija ukinila svoj konzulat v Šanghaju.

Osem nemških bombnikov zgubljenih v bitki na Severnem morju. Dne 9. oktobra so v bitki z angleškimi vojnimi ladjami na Severnem morju zgubili Nemci neposredno ali posredno

LITIJA

Sestanek Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije bo v soboto, dne 14. oktobra ob 7. uri zvečer v gostilni F. Cesar ali pri Frankotu za tekstilce in lesne delavce. Poročal bo sodr. Svetek iz Ljubljane. Apiliramo na vse delavce in delavce, da se udeležijo sestanka. Vabi odbor. Družnost!

Obveščamo vse naročnike »Delavske Politike«, da od sedaj naprej lahko plačajo naročnino vsako nedeljo od 10. do 12. ure v lokalu na dvorišču hiše g. A. Žnidra. Naročnino sprejema knjižničar.

ZAGORJE OB SAVI

Na naslov železniške uprave

Na tukajšnji postaji izgleda, da ne vodijo dovolj računa o tem, da je železnica radi ljudi in ne ljudi radi železnice. Daleč smo od tega, da bi hoteli komur kaj škodovati. Teža pa potujoče občinstvo ne more več prenašati, da četudi pride pravočasno na postajo, ne dobi vozništvov listkov in mora potem plačati v vlaku kazen din 20. Potniki niso krivi, ako nima železniška uprava izgotovljenih vozniških kart in jih mora službujoči uradniki šele sproti pisati. — Takih slučajev naj se odpravijo.

STUDENCI PRI MARIBORU

Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« Studenci priredi v soboto, dne 14. t. m. v dvorani Špurske vinske trgatev s pričetkom ob 19. (7.) uri zvečer. Čisti dobiček je namenjen dramskemu odseku. — Odbor.

VABILO

na izredno skupščino Počitniškega doma, r. z. z. o. z. v Ljubljani, ki se bo vršila v petek, dne 27. oktobra t. l. ob pol osmi uri zvečer v pisarni Zveze gospodarskih združenj v Ljubljani na Tyrševi cesti 15-I s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 2. poročilo načelnika; 3. poročilo nadzorstva; 4. sklepanje o vstopu druge v likvidacijo ter volitev 2 likvidatorjev; 5. služajnosti. — V slučaju nesklepnosti se vrši skupščina pol ure pozneje istotam in s istim dnevnim redom, ki bo sklepna ob vsakem številu udeležbe.

Načelnstvo.

Delavski pravni svetovalec

Odtegljaji po § 221 o. z. (Sv. Lovrenc na Poh.)

Če je podjetje odtegnilo po din 8 dnevno za hrano vpoklicancem v vojaško službo, je storilo to po našem mnenju protizakonito. Zakon dovoljuje le poročanje »ustrezne odškodnine«, ki jo prejema službojennik pri vojaških vezbah od države. Po našem mnenju pa je ustrezna odškodnina le plača častnikov in drugih, ki dobivajo za časa vojaške vezbe od države plačo. Delavec pa gotovo ne porabi doma 8 din samo za hrano dnevno. Če dobiva v vojaški službi hrano, v tem ni smatrati ustrezne odškodnine po § 221 o. z. Ni nam pa doslej znana kaka sodna odločba v tej smeri. Delodajalci si kar poljubno odredijo to odškodnino, ki jo odtegujejo od meze. T. P. D. na primer odteguje poleg tega še din 2 za stanovanje, skupno din 10 na dan. Tudi od drugod smo dobili podobna poročila. Nekateri delodajalci se sklicujejo na okrožnice, ki so jih baje dobili tozadevno od svojih gospodarskih organizacij. Zaupniki v Vašem podjetju in funkcionarji strokovne organizacije naj vsled tega zahtevajo od podjetja izplačilo neopravičeno odtegnjenih zneskov po din 8 dnevno.

Neplačano delo (Vojnik)

Vprašanje: Na posestvu starišev svoje zaročenke sem delal več let, glede na nameravano poroko. Pred kratkim pa mi je zaročenka umrla. Ali lahko zahtevam za opravljeno delo primerno plačilo?

Odgovor: Ako ste na posestvu delali le z ozirom na nameravani zakon, ki je sedaj nemogoč, imate po našem mnenju pravico zahtevati primerno mezo za opravljeno delo.

Klavir se poceni prodaja

Naslov v upravi

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupite najcenejše pri naših inserentih!

Priporoča se

SPECERIJSKA TRGOVINA

Delavski dom I. I. I. O. I.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra izdelava.

šest letal. Sedaj javljajo iz Norveške, da so ribiči našli še dva težko poškodovana nemška bombnika ob norveški obali.

Ruske čete se umikajo iz Estonke? Iz Rige (Letonska) javljajo, da se sovjetske čete, ki so vkorakale v Estonko, zopet umikajo preko meje.

Velika racija na špijone v Kanadi. »Exchange Telegraph« poroča, da je »British Intelligence Service« priredila po vsej Kanadi obsežno racijo. Pri tej raciji so odkrili veliko nemško špijonažno organizacijo z važnim dokaznim materialom. Internirali so 300 oseb.

Narodno gledališče v Mariboru

Bekefi: Neopravičena ura

Šola! Nihče je ne pozabi, še s sivimi lasi je živ spomin, do smrti preganja človeka miselnost. Že davno so v grobu vsi tisti, ki so nas učili, sošolci so daleč, spomin na šolski čas pa je v nas tako živ, tako neposreden, da se neštetokrat združimo pri spominu nanj, da planemo sredi noči potni od groze, ker se nam je sanjalo, da stojimo pri tabli in nič ne znamo. Zato se tudi ne smemo čuditi, če je vsakemu oderskemu komadu iz šolskega življenja uspeh že v naprej zagotovljen, posebno če prinaša zabavo in veselje. Veseloligra madžarskega dramatika Bekefija »Neopravičena ura« je življenjsko nemogoča in neverjetna zgodba, o bistvu samo spretna parodija. Ker je pa pisana vseskozi z dobrim okusom, ker je izvirna in zanimiva in ker priča ves njen ustroj, da jo je zgradil spreten dramatik, ni čuda, da nudi slehernemu gledalcu obilno gledališkega užitka in je v pravem pomenu besede dramski »šlager«. Delo je doseglo v spretni in živahni režiji g. J. Koviča popoln uspeh. (Neprijetna posebnost letošnjih Kovičevih režij je edino ta, da so gledalci v presledkih med dejanji v popolni temi, s čemer se prav gotovo nihče ne strinja, tudi če so odmorji še tako vzgledno kratki). Trden poudarek vsej igri je dal umerjeni in prepričevalni Härdtel g. Nakrsta, ki je bil odlično pretehtana stvaritev. Kot Lili Jägrova se je g. Rasbergerjeva spet polno uveljavila in postavila na oder naravno, prikupno in ljubeznivo podobo. Predstavniki šolskega okolja, gg. Kostič in P. Kovič, gg. Kovičeva in Gorinkova so pri podajanju svojih likov ostali v mejah dobre okusa in niso zapadli v karikiranje. Ge. Savinova in Kraljeva sta podali dva sočna komedijska tipa gimnazij, prav dober karakterni lik je izdelal g. Verdonik kot akademik. Posrečena sta bila še zakonca Jäger (g. Gorinšek in g. Zakrajšek) in dobro pogojena zakonca Härdtel (g. Košuta in ga. Starčeva). Tudi ostale manjše vloge, ki so zaključile pisano vrsto pisateljevih tipov, so bile dobro podane. — S.

Repertoar. Ponedeljek, 9. oktobra: zaprto. Torek, 10. oktobra ob 20. uri »Veriga«, red A. Sreda, 11. oktobra: zaprto. (Gostovanje v Celju.) Četrtek, 12. oktobra ob 20. uri: »Neopravičena ura«, red C.

Nakazilo denarja iz Nemčije (Celje)

Vprašanje: Moj mož je odšel v Nemčijo na delo brez potnega lista. Sporočil mi je že pred daljšim časom, da mi je poslal denar potem nekega podjetja, pa jaz poslanega zneska še do danes nisem prejela. Kam naj se obrnem radi tega?

Odgovor: Ako je Vaš mož poslal denar za Vas na kako naše podjetje, povprašajte pri dotičnem podjetju, če pa ga je poslal na Vaš naslov, ga je poslal najbrže preko Narodne banke in vprašajte na Narodno banko v Beogradu, devizni oddelek, kako je s tem Vašim denarjem.

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebnišnih in dot.

Zavaruje za pogrebno zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000 — in

za dole mladoletne od 1. do 16. do največ din 25.000 — plačljiva ob dovršenem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324